

Utvecklingsarbete i Lubonja, Korca-regionen, Albanien

Bakgrund

Svensk-Litauiska Riksföreningen har åtagit sig en fadderverksamhet för ett nystartat utvecklingssamarbete mellan en svensk projektgrupp och en organisation i Albanien, Albanian Centre of Excellence, ACE. Samarbetet mellan ACE och den svenska projektgruppen startade 2005 då ordföranden för ACE besökte Sverige. Mailkontakter utvecklades därefter och den svenska gruppen inbjöds av ACE till Albanien. Ett program gjordes upp gemensamt och gruppen och ACE genomförde i september 2007 en förstudie med bidrag från Forum Syd. ACE tog mycket väl hand om projektgruppen under förstudiebesöket och hade förberett ett ambitiöst program där projektgruppen fick tillgång till det inflytelserika nätverk som ACE har tillgång till. Förstudien har rapporterats, insats nr. 200703665, 2007-10-29, bilaga 1. Förstudien resulterade i idéer till ett fördjupat samarbete mellan den svenska projektgruppen och ACE. ACE har sedan tidigare bedrivit ett hjälparbete till bergsbyn Lubonja, i södra Albanien. Innevånarna i byn Lubonja kommer att målgrupp för det här beskrivna projektförslaget.

Parallellt med förstudien har ett samarbete utvecklats mellan Skövde högskola och jordbruksuniversitetet i Tirana. Två studenter från Högskolan i Skövde har genomfört ett examensarbete i Lubonja och i april 2008 mottog högskolan ett studiebesök från jordbruksuniversitetet.

I den ideella organisationen ACE finns medlemmar från jordbruksuniversitetet. ACE har många erfarna medlemmar med hög utbildning främst lärare och vetenskapsmän. Man har ett stort nätverk inom landet och ett bra lokaliserat kontor i Tirana ACE har stor projekterfarenhet och är bra på att också avsluta sina projekt. Antalet medlemmar är ca 30 st varav en tredjedel kvinnor. ACE:s ordförande besökte Sverige i april 2008, då arbetet med denna ansökan slutfördes av projektgruppen och ACE med dess ordförande Edmond Hoxha

Den svenska projektgruppen består av en miljövärdstjänsteman och tidigare biståndsarbetare, två kvinnliga entreprenörer med erfarenheter från den sociala ekonomin, en universitetslektor och en processingenjör med utbildning i Skövde högskola som biståndsingenjör, en tjänsteman från Arbetsförmedlingen i Halmstad kommun med albanskt ursprung samt en högstadielärare. En deltagare i projektgruppen har deltagit i Forum Syds kurs ”Genus i Projekt”, en annan har deltagit i LFA kurs. Projektgruppens CV bifogas, bilaga 2.

Byn Lobonja är belägen i Korcaregionen i sydöstra delen av Albanien. Lubonja är den gamla kulturella huvudorten i området. Regioncentrat Korca med 60 000 invånare ligger endast 20 km från den grekiska gränsen, men 300 km från huvudstaden Tirana. Korca har universitet, regionala myndigheter och är centrum för flera ideella organisationer såsom den holländska SNV som projektgruppen lärde känna. Arbetslösheten är hög och infratrakturen sliten och outvecklad. Området är mineralrikt. Kommunistsamhällets sammanbrott början av 1990-talet resulterade i att alla gruvor med något undantag lades ned. Berg omväxlande med dalar med jordbruksmark dominerar landskapet. Man odlar majs, frukt och grönsaker. Tidigare var vin- och äppleodlingarna betydande. Perioder med liten nederbörd de senaste åren har gjort odlingsförutsättningarna svåra. Traktorerna är få och tillgången på elektricitet begränsad.

Lubonja är en av 13 byar i området inom samma kommun och är den största med ca 600 invånare. I hela kommunen finns totalt 5000 invånare. Byn Lubonja ligger 30 km från Korca och nås endast med fyrhjulsdriven bil på grund av de dåliga vägarna. Innevånarna har otillräckliga kontakter med det albanska samhället, vilket särskilt gäller för kvinnorna. Kvinnorna är sällan utanför byn. Under kommunisttiden var Lubonja ett välskött kollektivjordbruk som i det närmaste var självförsörjande. Vid kommunismens fall förstördes stora delar av byn, jordbruksmaskiner slogs sönder, träd höggs med och vattenpumpar förstördes liksom skolan och samlingslokalen. Mycket slogs i spillror. Inget skulle påminna om den tid som varit. Byn har inte sedan dess lyckats resa sig. Gatorna svämmas över av läckande vatten från trasiga vattenledningar. Vattnet blandas med gödsel från kreatur. Dikena är fulla av skräp och avloppsvatten. De senaste somrarna har haft liten nederbörd vilket lett till att vattenreservoarerna sinar. Detta innebär till exempel att skolans toaletter saknar vatten för spolning. Bristen på vatten och på rent vatten är ett ständigt bekymmer för kvinnorna i byn. I byn finns ingen fungerande organisation – vattnet kan vara en fråga för att få människorna att utveckla ett samarbete. Kommunismen lämnade inte efter sig någon organisationsmodell som man ville bygga vidare på. Vår erfarenhet från förstudien är att man fortfarande, snart 20 år efter kommunismens fall, har svårt att bygga upp en fungerande byorganisation. Kommunen med 13 st byar, erhåller 18 000 EURO per år. Inkomstskatten är 10%. Rektorn i byskolan har en månadslön av 200 EURO.

I byns utkanter finns en nedlagd koppargruva med en hel dalgång fylld med giftigt gruvavfall. Dräneringsvatten från gruvavfallet rinner ihop med bevattningskanaler till byns bevattningssystem. Industribyggnaderna till gruvan är förstörda.

Levnadsförhållandena i byn har de senaste åren försämrats till följd av två skogsbränder som förorsakat brist på brännved som används till såväl matlagning som för uppvärmning i husen under den kalla vintern.

Korca-regionen är en region som Sida har samarbete med i utvecklingsprojekt.

Den svenska grupp som har planerat detta projekt planerar för närvarande att bilda en svensk-albansk vänskapsförening.

Mål och resultat som bidrar till fattigdomsbekämpning

Projektets mål, efter ca 3 års sikt

Projektet vill fokusera med de mest uppenbara utvecklingsproblemen för byn. Målen skall vara;

- att byinvånarna, såväl män som kvinnor, skall ta större gemensamt ansvar för byns utveckling genom att förbättra processer för samarbete i bysamhället.
- byinvånarnas möjligheter att bli självförsörjande på livsmedel har förbättrats liksom tillgången på rent vatten, såväl dricksvatten som bevattningsvatten
- att långsiktigt öka byns gemensamma tillgång på ved för matlagning och uppvärmning
- det allmänna medvetandet om hälsa och miljö har ökat

- byinvånarna kan starta egna företag
- byskolans resurser för barn- och vuxenundervisning har vuxit väsentligt
- i ett längre perspektiv få byn att tjäna som en demonstrationsby under hänsynstagande till byns nuvarande kulturella värden

Resultat och indikatorer (vad skall ni ha uppnått under projektets genomförande)

- En kartläggning av den sociala strukturen och sociala spelet i byn.
- Genomförandet av seminarier inom lokal utveckling och social ekonomi.
Exempel på seminarieinnehåll 2009
”Planering, organisation och genomförande av hantering av hushållsavfall”
”Kulturvård – vårda kunskap om lokal hantverkskultur”
”Jordbruks och skogsbruksrådgivning”
”Vinster och nyttoeffekter av samarbete i lokal småskalig livsmedelsproduktion”
”Hälsa och hygien”
- En fungerande samlingsal för byinnevånarna
- En fungerande byorganisation för byns gemensamma aktiviteter.
- Jordbruksrådgivning och förhoppningsvis ökad skörd
- Fungerande dricksvattensystem samt bevattningssystem
- Reparerad bevattningsanläggning, vars vatten för tillfället förorenas av dräneringsvatten från gruvavfall
- Trädplantering för vedförsörjning har utförts
- I byskolan har genomförts undervisning i hälsa och miljö såväl för barn som vuxna liksom i engelska och IT.
- En sophantering i byn har organiserats och genomförts. Byns gator och diken har rensats från avfall och gödsel
- Byns gator har förbättrats

Aktivitets- och tidsplan

År 1, 2009

Under första kvartalet 2009 kommer projektet att fokusera på undersökningar/analyser för att klarlägga den sociala strukturen (klaner, religioner och befintliga samarbetsorganisationer i byn). Därefter planeras, tillsammans med byinvånarna, ett antal seminarier för olika målgrupper. Seminarierna kommer att redovisa former för demokratiskt beslutsfattande och olika former för möjliga praktiska samarbetsformer på bynivå. Alla synpunkter som kommer fram under seminarieverksamheten kommer att samlas in på ett systematiskt sätt för att användas i utvecklingsprocessen. I omedelbar anslutning till varje seminarie kommer praktiska projekt att genomföras, såsom planering och genomförandet av hantering av hushållsavfall och gödsel samt reparation av dricksvattensystemet i byn. Seminarieverksamhet och gemensamt arbete som kommer alla i byn till del därför att varvas.

Planeringen och genomförandet av seminarierna och projekten kommer att göras, förutom med hjälp av ACE och den svenska projektgruppen, med hjälp av regionala myndigheter och NGOs i Korca, såsom Korca Women Association och the Netherlands Development organisation (SNV).

Befintlig hälso- och sjukdomsstatistik insamlas och ett hälso- och sanitetsseminarium kommer att genomföras.

Med ledning av regionala myndigheter och NGO:s genomförs en noggrann planering av den rådgivning som behövs i byn avseende förbättrade jordbruksmetoder. En plan genomförs för skogsplantering, alternativt planerad skogsvård och självföryngring av befintlig skog.

Projektet strävar efter att albanska staten ska bekosta en utbildning i engelska för lärare i byns skola, för att underlätta internationaliseringen. Undervisningsmaterial kommer att bekostas av projektet.

Förutom de aktiviteter som planeras av projektet planerar Göteborgs universitet examensarbeten i Lubonja avseende byggnadsvård med användandet av hantverksmetoder. Göteborgs Unviversitet har en avdelning i Mariestad, Decapo, som utbildar studenter i byggnadsvård av kulturbyggnader. I Lubonja finns en mycket gammal kulturbyggnad som behöver restaureras.

Detaljerad plan för 2009

Aktivitet	Antal dagar	Månad	Resurs	Anmärkning
Dokumentation	-	jan-dec	Universitet i Korca	
Information seminarium i Korca om det planerade projektet samt sociologisk kartläggning av by-struktur	5	februari	ACE, universitetet i Elbasan och samt svensk projektgrupp	
Jordbruksrådgivning och skogsvårdsplan	10	mars	Holländska SNV, regional myndighet i Korca samt ACE	I samarbete med Lubonja Farmers Association, praktiska demonstrationsprojekt
Insamlandet av sjukdoms- och hälsostatistik samt Hälsa och hygienseminarium	5	juni	Regional myndighet i Korca	I direkt anslutning till denna aktivitet genomförs projektet planering och genomförandet av hushållsavfall
Demokrati och social ekonomiska seminarier samt i anslutning samarbetsprojekt i byn för att förbättra infrastruktur 4 seminarier och projekt	3 dagax4 st seminarier samt praktiskt arbete i direkt anslutning till seminarierna	augusti-november	Svensk projektgrupp med regionala institutioner	<u>Seminarier:</u> -”Vårda kunskap om lokalt handarbete” - Sophantering - reparation och skötsel av dricksvattensystemet -starta företag i livsmedelsproduktion
Utvärdering	5	december	ACE samt svensk projektgrupp	

Miljöbedömning av projektet

Ett genomförande av projektet får till resultat att byinvånarna gemensamt kommer att förbättra sin bymiljö på ett betydande sätt.

I ett kort perspektiv kommer tillgången på dricksvatten och bevattningsvatten att göras med lättillgängligt på grund av att läckor och föroreningar avlägsnas. Den nuvarande lervällingen på gatorna bestående av vatten från läckande vattenledningar, lera och gödsel kommer att förhoppningsvis att försvinna. En positiv effekt på hälsoläget i byn kan förväntas.

Jordbruksrådgivningen och det planerade skogsvårdsprojektet befrämjar långsiktigt en ökad skörd och bättre tillgång till bränsle och således en hållbar byutveckling

Riskbedömning av projektet

Den stora styrkan i projektet är sammansättningen av den svenska projektgruppen, stödet från den erfarna Svensk-Litauiska Riksföreningen samt den stora kompetensen hos ACE, som också har en lokal kunskap och ett etablerat stöd till den befintliga byorganisationen i Lubonja (Local Authority of Lubonja Village).

I den svenska projektgruppen finns lång erfarenhet från biståndsprojekt, kunskap i kommunikation och konflikthantering, kunskap om det albanska samhället, entreprenörskap, miljökunskap, kursplanering, social ekonomi och landsbygdsutveckling.

ACE har i sin organisation erfarenhet av projektorganisation, bred kunskap inom naturvetenskap och de areella näringarna samt ett stort kontaktnät såväl i Tirana som i Korca. Ordföranden i ACE har lokalkunskap och etablerade kontaktnät i Lubonja. En särskild styrka anser vi den i Korca närliggande resursen i form av kompetenta regionala myndigheter och NGO, särskilt holländska SNV; som är villigt att samarbeta med oss.

Även om mycket av infrastrukturen i Lubonja befinner sig i dåligt skick finns dock en skola med utrustade lokaler som kan användas av projektet. I ett senare skede av projektet planeras att den gamla "kulturhallen" skall iordningställas för att kunna användas av projektet.

Svagheter i projektet är den svenska projektgruppens bristande erfarenhet av projektarbete i Albanien. Erfarenheterna från förstudien är dock så positiva att vi bedömer att de planerade aktiviteterna kan genomföras med framgång. En förutsättning är dock att vi lyckas samla de olika grupperna i byn till de aktiviteter som planeras. Den inledande analysen av den sociala strukturen i byn ser vi därför som mycket angelägen att genomföra så snart projektet är beviljat. Denna analys är särskild viktig med tanke på det existerande klansystemet. Kunskapen i den svenska projektgruppen om konflikthantering är därför viktig att kombinera med den lokalkunskap som ACE besitter. Efter den sociala analysen kan seminariedeltagarna delas in i grupper för den planerade seminarieverksamheten.

En annan svaghet är den välkänt förekommande korruptionen i Albanien. För att delvis motverka denna kommer den svenska samarbetsorganisationen att ansvara för projektets budget och överföra medel till ACE för definierade aktiviteter.

Budget 2009

Albanska rådgivare och seminarieledare från Korca, inkl. transport från Korca	8 st lokala el. regionala rådgivare/seminarieledare 8 x 3 dagar 8x 2000 SEK kostnader inkl. förarbete och rapportering	16 000 SEK
Transporter Tirana – Korca samt traktamenten för samt tolk vid de svenska besöken ACE	2x 10 000	20 000 SEK
Upptartresa samt utvärderingsresa för den svenska projektgruppen	2 st resor à 25 000 SEK	50 000
Material för demokratiska demonstrationsprojekt		20 000 SEK
Vattenanalyser		6 000 SEK
Löpande dokumentation av projektet		15 000 SEK
Projektledare Albanien		25 000 SEK
Nyckelpersoner med specialkunskap	2 pers från Sverige 17 500 per resa	35 000 SEK
Administrationbidrag		10 000 SEK
Summa belopp SEK		197 000